

OSS

TILLITSVALGTE

FAGFORBUNDET

informasjonsblad for tillitsvalgte

oss@fagforbundet.no

februar, nr. 2/2009 | årgang 7

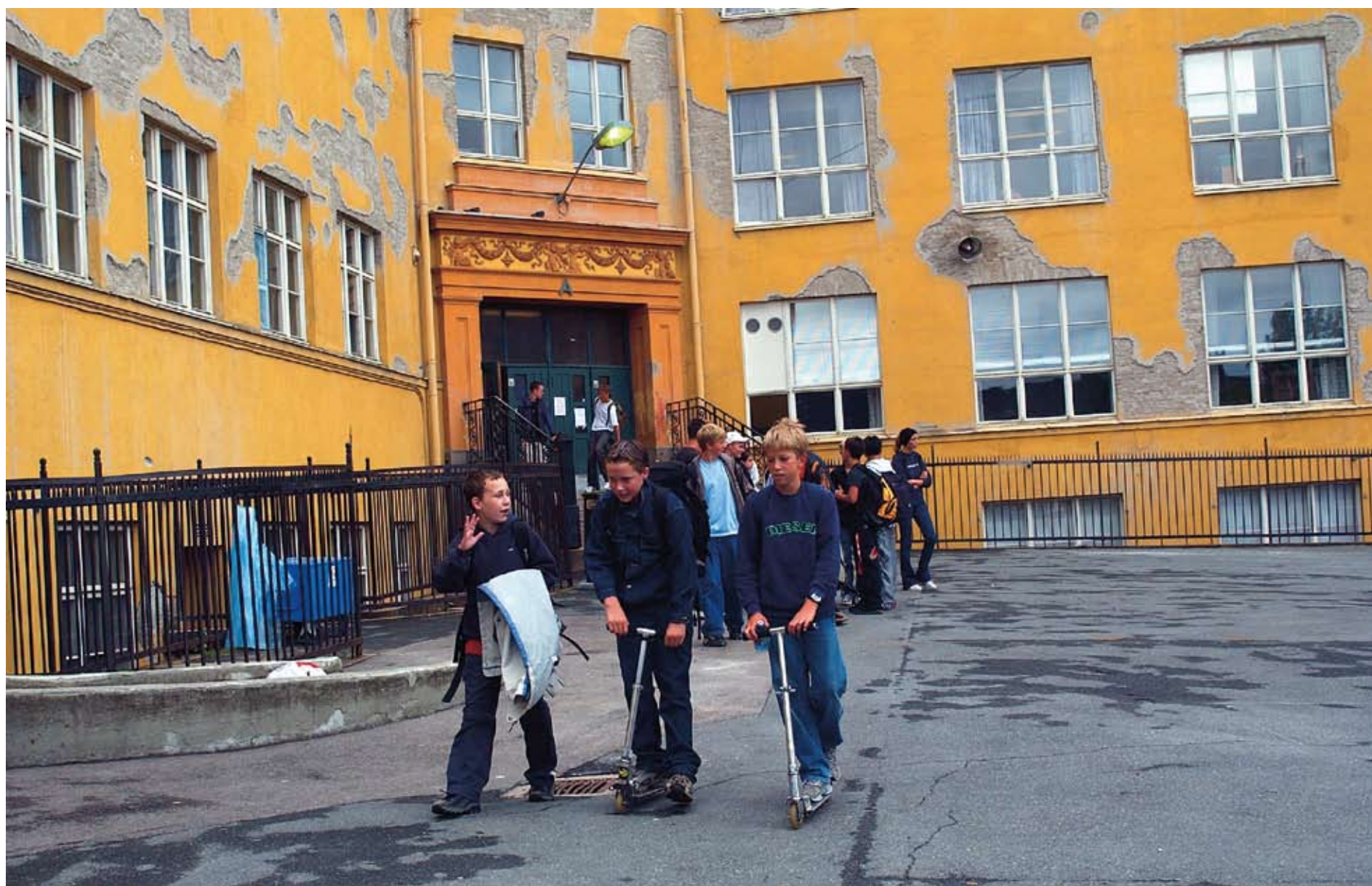
► Mobbesaker er alt for vanlige i arbeidslivet. I Tromsø tok Fagforbundet grep.

Side 2

► Still krav til bruken av tiltaksmidler.

Side 7

Tid for oppussing

ILL.FOTO: SISSEL M. RASMUSSEN

Etterlengtet: Regjeringens tiltakspakke er modig og gir et etterlengtet løft for offentlig sektor. Men de fattigste faller utenom både her hjemme og globalt. Fagforbundets Jan Erling Stenersen ønsker seg like stort mot i kampen for de fattigste.

Side 4–5

Slavehandel politianmeldt

LO varsler kamp mot sosial dumping blant utenlandske helsearbeidere. I alt fire kommuner og et formidlingsselskap er politianmeldt for menneskehandel og grov utnyttning. Nå står kampen om å forhindre at helsearbeidere drar tilbake med stor svart gjeld til lånehaier.

Side 3

Oss tillitsvalgte på nett

Denne utgaven av Oss tillitsvalgte er den aller første som kan leses med et enkelt tastetrykk. På nettadressen: oss.fagforbundet.no kan alle som vil, lese et nytt elektronisk blad og få det i e-postkassa framover, jubler informasjonssjef Tone Zander.

Side 7

Tillitsvalgt fikk sparken

For et par år siden var alt fryd og gammen på Skjærgårdskollektivet i Mandal. De ansatte fikk tariffavtale og uryddige forhold ble bedre. Nå har den tillitsvalgte fått sparken, mange er sjukmeldt og den første av flere rettssaker for usaklige oppsigelser er ført for retten.

Side 2

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

FOTO: NINA MONSEN

NYHET

Fagforeningsknusing i Mandal

– Ledelsen ved Skjærgårdskollektivet prøver å knuse fagforeningen. De har lyktes før og jeg frykter at de vil lykkes igjen, sier tillitsvalgt Vidar Jacobsen. Han fikk avskjed fra jobben og møtte nylig i retten.

Gleden var stor da barnevernsinstitusjonen Skjærgårdskollektivet inngikk tariffavtale i 2007 etter flere års kamp. Nå er gleden snudd til mismot og motgang. I januar i år møtte Vidar Jacobsen og Fagforbundets advokat Nils Lie ledelsen i Skjærgårdskollektivet i retten etter å ha stevnet den for usaklig oppsigelse. Flere rettsaker venter.

Evig konflikt

Barnevernsinstitusjonen har vært preget av konflikter i lang tid.

– Ledelsen følger ikke lov eller avtaleverk. Vi har vært underbemannet, hatt helt urimelige arbeidsforhold og arbeidstider. Det har manglet fagarbeidere og i det store og hele vært svært vanskelige samarbeidsforhold. Det var derfor vi mente vi trengte en tariffavtale og et solid forbund i ryggen, forteller Vidar Jacobsen. Og det virket, i alle fall tilsynelatende, for tariffavtalen ble inngått.

– Denne virksomheten har tjent gode penger på å utnytte folk. Tariffavtalen satte en stopper for det, så det er ikke rart at ledelsen var mot regulerte lønns- og arbeidsforhold, forteller rådgiver Bernth Harry Eliassen i Fagforbundet,

FOTO: ANJA BENJAMINSEN

som har fulgt konflikten på nært hold i flere år.

Holder ikke løfter

– Vi mener at avskjedigelsen av vår mann er helt usaklig. Han har bare gjort jobben sin, og har gjort den godt. Det var nødt til å bli konflikter. Ledelsen inngikk tariffavtale, men nektet å sette avtalen ut i livet. Da er det den tillitsvalgtes plikt å påtale det, og det har Jacobsen gjort. Det er rett og slett det som er den tillitsvalgte oppgave. Han skal være et bindeledd mellom ledelsen og de ansatte. Da blir det også hans tunge plikt å kommunisere manglende tillit.

Og det var nettopp det som skjedde. Etter endringer blant både eiere og den daglige ledelsen ble det klart at de mange av de ansatte ikke hadde tillit til den nye daglige lederen. Vidar Jacobsen ba ny daglig leder vurdere å trekke seg. Re-

sultatet var at lederen satt sin stilling inn på at den tillitsvalgte måtte ut, og slik ble det. Vidar Jacobsen fikk avskjed.

– Vi har prosedert på at dette er en oppsigelse av vår tillitsvalgte fordi han har tatt på seg tillitsverv. Jacobsen har tatt opp vanlige tillitsvalgsaker. Etter at tariffavtalen ble inngått ble det ikke gjort noe for å sette avtalen ut i livet. Det er klart det blir konflikt av slikt, sier forbundsadvokat Nils Lie.

Mistrivsel

Selv om Vidar Jacobsen er ute av Skjærgårdskollektivet er problemene like store. Den som har overtatt vervet er nå 100% sykmeldt, forteller Jacobsen. I slutten av januar i år var alle de faste ansatte på en avdeling ved institusjonen sykmeldt. Men problemene ved Skjærgårdskollektivet er ikke over med konflikten rundt tillitsvalgt Vidar Jacobsen. Ytterligere fire

Rettsak: Oppsagte Vidar Jacobsen (midt i bildet) fikk støtte fra blant andre Marianne Solberg, advokat Nils Lie, Lena Ormestad, nestleder for Fagforbundet i Mandal og Lindesnes og Gro Sommerseth

personer er oppsagt på grunn av sviktende økonomi i virksomheten.

– Vi har tatt ut stevning mot Skjærgårdskollektivet også i denne saken, forteller forbundsadvokat Nils Lie. Han bestrider ikke at virksomheten sliter økonomisk og må redusere staben, men mener at avtaleverket heller ikke er fulgt i denne saken.

– Vi mener at bedriften har sagt opp feil folk, sier han. Dom i saken er ventet i midten av februar.

GEIRMUND JOR | geirmund.jor@fagforbundet.no

Nettverk mot mobbing i arbeidslivet

Ta kontakt: Marit Falch fra nettverket mot mobbing i arbeidslivet oppfordrer alle som har noe på hjertet til å ta kontakt

FOTO: JON TERJE EITERA

Dårlige rutiner og svake ledere på mange arbeidsplasser gjør at det er de som mobbes som «straffes». Varslere og mobbeofre i Tromsø har derfor laget eget nettverk mot utstøting fra arbeidslivet.

Det var i mars i 2008 at fagforbundsmedlem Helge Hole tok kontakt med Fagforbundet Tromsø med ønske om å starte et nettverk for mennesker som sto i en situasjon der de opplevde mobbing og trakassering i arbeidslivet. Han ble tatt på alvor, og med Fagforbundets støtte ble «Nettverket mot utstøting fra arbeidslivet» en realitet. Senere har Sykepleierforbundet, FO og LO-Tromsø sluttet seg til.

– Det er godt at store, tunge arbeidstakerorganisasjoner tar dette problemet på alvor. Det gir oss mot og oppmuntring til å fortsette arbeidet vårt, sier Marit Falch på vegne av de ca 20 aktive i nettverket.

Kontakttelefon viktig

I september 2008 opprettet nettverket en kontakttelefon der mennesker som

har opplevd eller opplever mobbing, trakassering, psykisk vold og utstøting på arbeidsplassen, kan henvende seg. De som betjener telefonen har en jevn strøm av henvendelser fra mennesker i Tromsø som opplever alvorlig mobbing og trakassering på sine arbeidsplasser. Svært mange opplever frykt, angst og redsel på grunnlag av handlinger de er blitt utsatt for, og enda verre er det at mange føler at de ikke har noen som taler deres sak.

– Nettverket opplever at de som henvender seg til oss er ressurssterke mennesker, men som på grunn av overgrep får svekket helse og forringet livskvalitet, forteller Marit Falch. Ofte tar mennesker først kontakt etter at mobbinga har foregått så lenge at de har begynt å tvile på egne opplevelser. Er det MEG det er noe galt med, spør de. Når de

gjennom nettverket møter forståelse og støtte blir det ofte et vendepunkt.

– Derfor er det arbeidet vi gjør så unikt og viktig, sier Marit Falch stolt.

Spre kunnskap

Målet med nettverket er å øke kunnskaps- og bevissthetsnivået om det som i Arbeidsmiljøloven kalles arbeidsmiljøkriminalitet. Debatten om varslere og vern av varslere kommer opp med jevne mellomrom når det angår kjente og «store» navn, men det som skjer daglig av stort og smått på arbeidsplassene får sjelden store overskrifter. Manglende rutiner eller unnvikelse av lovtaksten i Arbeidsmiljøloven har på mange arbeidsplasser i dag resultert i at varslere og mobbeofre blir problemet og «syndebukkene», mens mobberne går fri.

– Bevisstgjøring av konsekvenser av maktovergrep og trakassering og opplæring på alle plan av ledere, verneombud, tillitsvalgte og ansatte må intensiveres, sier Marit Falch, som forsikrer at å være til støtte for hverandre internt i et nettverk er svært givende.

Kall en spade for en spade

Nettverket jobber langsiktig og satser på å bidra med erfaringsbasert kunnskap. På den måten ønsker initiativtakerne å være en ressurs både for politikere, arbeidstakerorganisasjonene og enkeltmennesker.

– Vi må tørre å kalle psykisk vold, mobbing og trakassering for arbeidsmiljøkriminalitet, sier Falch. Hun forteller at den skjulte, usynlige volden som skjer bak lukkede dører er den mest

skremmende. Den eneste måten å komme dette til livs på er å tørre å sette ord på hva det dreier seg om. Mange av områdene er det tabu å ta tak i.

– Helsefarlig ledelse som tar i bruk løgn, uthenging, manipulering, trusler, splitt- og hersketeknikker og uetisk kommunikasjon knekker mange ansatte, forteller Falch, og understreker at «budbringeren» ofte har vanskelige vilkår når han/hun vil ta opp problemer av denne art.

Politisk ansvar

Kunnskapen rundt psykisk vold, mobbing og trakassering må bli mye større, samtidig som fokus på konsekvensene for de utstøtte og deres nærmeste må på den politiske dagsorden. Mennesker som står fram som varslere og de som blir utsatt for mobbing, trakassering og psykisk vold blir ofte alvorlig syke. Familier til varslere og mobbeofre blir også syke og i verste fall går familier i oppløsning.

– I nettverket er det mennesker som i utgangspunktet var helt friske og oppgående som har gått psykisk og fysisk til grunne etter langvarig psykisk vold, trakassering på arbeidsplassen, forteller Falch. Hun forteller at familier blir rammet. En sykepleiermor sa at hun ikke klarer å være den mora hun ønsker å være for ungene sine. Barn av foreldre som har opplevd alvorlig arbeidsmiljøkriminalitet blir syke, får dårligere karakterer på skolen og det er eksempler på at noen har prøvd å begå selvmord.

RANDI TEVIK | randi.tevik@fagforbundet.no

Kommuner anmeldt for slavearbeid

LOs anmeldelse av fire kommuner i Rogaland og Hordaland for slavearbeid og menneskehandel er bare begynnelsen. Nå skal sosial dumping i kommune- og helsevesen fram i lyset, lover LO.

FOTO: PER FLAKSTAD

Oss tillitsvalgte omtalte Norsk Helsepersonell og de ukrainske helsearbeiderne i nr 1/09. Nå er konflikten ytterligere skjerpet.

Minst 24 utnyttet

– Til nå er fire kommuner og formidlings-selskapet Norsk Helsepersonell anmeldt ut fra bestemmelser i utlendingsloven, som behandler økonomisk utnyttelse, slavearbeid og menneskehandel, og LO har brutt all kontakt med Norsk Helsepersonell.

– Det er ingen vits i å ha kontakt med banditter, sier lederen for LO i Haugesund og omegn, Helge Larsen. Han forteller at LO kjenner til at det har vært minst 24 ukrainske helsearbeidere i Norsk Helsepersonells tjeneste.

– Vi har kontakt med de fleste av disse. Noen få har allerede returnert til Ukraina og det er også mulig at det finnes ukrainere i enda en kommune i Ro-

galand som LO ennå ikke har kommet i kontakt med, sier han.

Får tips om flere

1. nestleder i LO, Geir Mosti sier til Oss tillitsvalgte at LO nå gjør sitt ytterste for å hjelpe arbeidstakerene som er ofre for utbyttingen.

– Disse menneskene fikk bare en hundrelapp om dagen og ble avkrevd omtrent 20 000 for å få hjelp til å komme til Norge. Fagforbundets tillitsvalgte har all grunn til å være stolte av at de har avdekket dette. Han mener dette er LO på sitt beste. Her har lokale tillitsvalgte reagert og trukket inn kompetansesenter og LO lokalt som igjen har fått med sentrale ledd. Vi har koblet inn arbeidstilsynet, sørget for juridisk hjelp og bistand fra politiet. Denne saken har ført til at vi får tips om utnyttning av utenlandske helsearbeidere og sosial dumping fra mange steder i landet, og vi skal følge opp, sier han.

Bruker muskler: LO og Fagforbundet setter kreftene inn på å slå tilbake sosial dumping, både i Rogaland og resten av Norge, sier 1. nestleder i LO, Geir Mosti.

Helge Larsen i Haugesund er enig. – Vi kjenner sosial dumping fra privat sektor og har tradisjon for å anmelde slike forhold der, men vi har kanskje trodd for godt om kommunene som arbeidsgivere. Fagforbundets folk må være like tøffe som de har vært i denne saken. Vi som er tillitsvalgte må slå mye hardere ned på utnyttning og sosial dumping, mener han.

Frykter for liv og helse

– Vi skal sikre deres rettigheter. Vi er bekymret for hva som kan skje med helsepersonellet som har dratt tilbake til Ukraina. Vi har reist krav om at de ukrainske arbeidstakerne skal få tariff-lønn for det arbeidet de har gjort, og hjelp til å greie seg videre i Norge. Mange av dem har lånt de 20 000 kronene på det svarte markedet. Dersom de ikke kan innfri lånene når de kommer hjem, er vi bekymret for deres liv, sier Geir Mosti.

LO har anmeldt Karmøy, Stavanger, Rindafjord, og Sveio i tillegg til Norsk Helsepersonell AS. Også to andre kommuner var inne i bildet for engasjement av ukrainerne, men Stord takket nei før tildelingen og ukrainerne arbeidet bare en kort tid i Haugesund. Kommunene selv tok affære før saken ble offentlig kjent.

GEIRMUND JOR | geirmund.jor@fagforbundet.no

De valgkampsvarlige i fylkeskretsene møttes nylig i hovedkontoret K15 i Oslo for å diskutere valgkampstrategi. Hva blir det viktigste i valgkampen?

Vidar Stang,
valgkamp-
ansvarlig,
Telemark

– Vi må en gang for alle få på plass rett til heltid for de som ønsker det innenfor de kvinnedominerte yrkene i offentlig sektor. Det er en skam at vi ikke har fått dette på plass enda! Jeg mener selvfølgelig at den samme retten skal gjelde for alle yrkesgrupper.

Arne Halaas,
valgkamp-
ansvarlig, Oslo

– Det viktigste er at den sittende regjeringa får fortsette og at de fører en politikk som er i overensstemmelse med Fagforbundets politikk. Vi, de sentrale tillitsvalgte, må gjøre det vi kan for at medlemmene våre bruker stemmeretten, og at de stemmer riktig.

Kvinner i offentlig sektor er flinke til å bruke stemmeretten sin godt, så jeg er optimist.

Gunn Elin Flakne,
valgkamp-
ansvarlig,
Sør-Trøndelag

– Alle må ha arbeid de trives med. At folk har jobb er det viktigste våpenet mot fattigdom og utjevning for forskjeller. Vi vil ha et samfunn der alle er like mye verdt; kvinner og menn, eldre og unge, bygdefolk og byfolk.

Fagforbundet har et fantastisk mannskap som kan hjelpe til med å nå dette målet. Vi sitter med nøkkelen til suksessen, og det må partiene forstå.

Ingvild Bø Moberg,
valgkamp-
ansvarlig
Akershus

– Generelt vil jeg si at det viktigste er å fortsette fordelingspolitikken.

Offentlig styring av sykehussektoren er en spesielt viktig sak. Jeg er bekymret for EUs helse-direktiv og at vi gjennom det mister enda mer politisk styring over sykehussektoren. Vi har allerede for liten kontroll som det er, og helsedirektivet drar i helt feil retning.

Bruk tiltaksmidlene fornuftig

I tiltakspakka som ble delt ut i januar fikk kommunene 6,4 milliarder kroner i nye midler. Fagforbundet og mange tillitsvalgte lokalt spiller en aktiv rolle for å påvirke at midlene blir brukt så hensiktsmessig som mulig.

– Vi har fått rundt 15,5 millioner kroner. Det er veldig bra, sier leder i Fagforbundet i Rælingen, Arne Løseth, om pengene hans kommune har fått gjennom tiltakspakka.

– Det løser selvfølgelig ikke alle utfordringene våre, men det blir forhåpentligvis lettere å møte hovedutfordringen, som er innsparing, sier Løseth.

Rælingen kommune er inne i en omstillingsprosess hvor kommunen må bruke 2009 på å komme ned på et budsjett som er 15–20 millioner lavere enn i dag. Fagforbundet er med i omstillingsprosessene og hovedtillitsvalgt har jevnlig møter med rådmannsgruppa.

– Vi vil argumentere for at vi ikke trenger å redusere med så mye, sier Løseth, som ønsker at de kunne fulgt kvalitetskommuneprogram-prinsippet i omstillingsprosessen, men at de ikke har fått gjennomslag for det.

Løseth vil jobbe for at pengene som er satt av til vedlikehold skal brukes til baseng, kirke og skoler.

– Det har vært etterslep på vedlikehold av offentlige bygg, og særlig skoler. Pengene som vi får nå vil føre til bedring for både elever og ansatte, fortsetter han.

Fagforbundet har lenge jobbet mot kommunen i forhold til deltidsproblematikk og håper at en del av pengene kan være med på å sikre noen heltidsstillinger.

– Vi har hatt noen kampsaker som vi håper vi kan vinne gjennom med nå. En

FOTO: TROND ISAKSEN

Tiltakspenger: Leder i Fagforbundet Rælingen, Arne Løseth, håper at en del av pengene fra tiltakspakka kan brukes til å sikre noen heltidsstillinger.

sak handler om betalt spisepause. Hvis det spyttes inn penger her får deltidsansatte betalt spisepause og større stillingsprosent. En annen sak er muligheten for heltidsansatte til å få en fridag i turnusen sin, som vil føre til flere årsverk. Dette er eksempler på tiltak som vil gi flere hender i eldreomsorgen, påpeker Løseth.

Innstramming i Moss

I Moss kommune, som har fått omtrent dobbelt så mye penger som Rælingen, er stemningen en annen.

– Ståa i Moss er ikke bra om dagen,

sier Hilde Torgersen, leder av Fagforbundet Moss. Kommunen nedbemanner og Fagforbundet har fått beskjed om at budsjettet må kuttes ned med 100 millioner kroner i år og 200 millioner kroner i 2010.

Torgersen sendte brev til kommunalminister Magnhild Meltveit Kleppa før jul og ba regjeringen komme på banen i forhold til kommunenes økonomi.

– Brevet er like relevant etter at pakka er delt ut. Vi får noen penger til vedlikehold nå, men vi ser ikke at det blir noen nye arbeidsplasser i kommunen, sier Torgersen og legger til at i siste møte med rådmannen fikk de beskjed om at midlene ikke kan brukes til ordinær drift.

Bruken av tiltakspengene skal legges fram som sak 9. februar i formannskapet, og det er ikke avtalt noe møte med tillitsvalgte i forkant av den politiske behandlingen. Fagforbundets ønske om et slikt møte ble avvist. Fagforbundet og de andre organisasjonene i kommunen har for øvrig brutt samarbeidet med rådmannen i arbeidet med nedbemanning, da de opplevde at de ikke ble behandlet som likeverdige parter, til tross for at Moss kommune både har vært modellkommune og nå er kvalitetskommune.

– Vi har bedt politikerne kalle oss inn til møte slik at trepartssamarbeidet kan komme inn på riktig spor igjen, sier Torgersen.

NINA MONSEN | nina.monsen@fagforbundet.no

TEKST: NINA MONSEN FOTO: SISSEL M. RASMUSSEN

Tommelen opp for til

Jan Erling Stenersen, økonom og spesialrådgiver i Fagforbundet, berømmer regjeringens siste tiltak mot finanskrisa. Han mener det vil virke raskt, er målrettet, midlertidig og styrker regjeringens politikk for miljø og fordeling.

– Regjeringen har vært dyktig i å stå imot presset fra NHO og høyresiden. Det er skummelt å se hva høyresiden har tillatt seg å gjøre for å få tak i tiltakspengene, sier Stenersen.

Han viser særlig til NHOs årskonferanse og oppfordringen fra NHO-sjef

Finn Bergesen jr om å sette skole, helse og eldreomsorg ut på anbud. Med henvisning til en rapport fra Econ Pöyry hevdet han at konkurranseutsetting av offentlige tjenester kan gi årlige besparelser på opp til 50 milliarder kroner. Det viste seg at Econs tall baserte seg på gjet-

ninger, det vil si tall det ikke finnes belegg for.

– Økonomi er komplisert. Regjeringen har siden årsskiftet brukt tiden til å snakke med aktørene i samfunnet og skrudd sammen ei pakke med best mulig effekt, sier Stenersen. Han synes det

blir feil å kritisere pakka for å være for liten.

– Regjeringens tiltakspakker er dobbelt så store som tiltakene i Storbritannia, i forhold til størrelsen på landenes økonomi, og Storbritannia er et av landene som har tatt i mest når det gjelder

De fattigste taper

Da FNs tusenårsmål ble vedtatt mente mange at de var for ambisiøse. Hvor i all verden skulle man få ressurser fra til å utrydde fattigdom og skaffe utdanning til alle?

Finanskrisen har vist at ressursene er der. Det er viljen det står på. I løpet av et halvt år har finansinstitusjoner, banker og storbedrifter i Vesten og Kina mottatt 70 000 milliarder kroner i krisepakker. Det er nesten to hundre ganger så mye

som trengs for å nå FNs tusenårsmål på femten år.

Hver eneste uke går bedrifter konkurs på grunn av finanskrisen, og det er de med lavest lønn som betaler den høyeste prisen. Nye millioner av mennesker vil være dømt til fattigdom om ikke verdens myndigheter retter opp i skjevhetene på arbeidsmarkedet.

FNs organisasjon for arbeidslivet, ILO, melder at finanskrisen fører til global arbeidsledighetsrekord. Mot slutten av neste år kan tallet på arbeidsløse ha økt med 20 millioner.

– I fjor ble det registrert 190 millioner ledige på verdensbasis. Om vel ett år kan ledigheten ha økt til 210 millioner, i så fall vil ledigheten være høyere enn noen

gang, sier Hasse Berntsen, redaktør for ILOs blad Arbeidsliv.

– Å få folk i arbeid er en av ILOs viktigste oppgaver. Treparsamarbeidet mellom partene i arbeidslivet og myndighetene er grunnpilaren i alt ILO gjør. Partene kan få til bærekraftige ordninger og forandringer globalt for å dempe virkningene av finanskrisa, men da må fagbevegelsen styrkes, ikke svekkes. Uten fagbevegelsen er ikke trepartssamarbeid mulig, fortsetter Berntsen.

Rettigheter ofres

Før jul fikk bilindustrien i USA en hjelpapakke på over 100 milliarder kroner. Lønningene til sjefene ble reddet, men selskapenes arbeidere ble bedt om å ofre deler av lønna for å få ned kostnadene. Fagforbundet for ansatte i bilindustrien, United Auto Workers, måtte godta betingelser i trygdeutbetalinger til ar-

beidere som mister jobben og utsette innbetalinger til et fond for helsetjenester for dem som har gått av med pensjon.

– Vi har ikke råd til at opparbeidede faglige rettigheter som fagbevegelsen har slåss for gjennom flere tiår går tapt med et pennestrøk!

Å styrke arbeidstakernes rettigheter globalt er viktig både innenrikspolitisk og for å oppnå en mer rettferdig utenriks- og bistandspolitikk. Hvis vi ikke er villige til å gjøre et krafttak for arbeidfolk, er jeg redd for at gapet mellom fattig og rik fortsetter å øke, sier Berntsen.

Miljøtrussel

De fattigste landene rammes også hardest av miljøkrisa gjennom økte naturkatastrofer som tørke og flom og påfølgende matvarekriser. Sjefen for FNs matvareprogram, Jacques Diouf, har påpekt

takspakka

krisepakker. Dessuten er arbeidsledigheten vesentlig lavere hos oss enn hos britene, påpeker Stenersen.

Hvem betaler regninga?

På et halvt år har regjeringen tryllet fram krisepakker for over 500 milliarder kroner. Den siste krisepakka kom 26. januar og var blant annet rettet mot kommunene. Ei ny pakke for bankene kommer i februar. Er det barnebarna våre som må betale regninga gjennom inflasjon, høyere skatter og færre velferdsgoder?

– Tapet blir aller størst hvis ikke noe gjøres. Det hadde blitt kostbart for den kommende generasjon. I tillegg til tapet ved at arbeidskraft ikke blir brukt, er det store sosiale konsekvenser som følger arbeidsledighet, sier han.

– Det regjeringen forsøker er å dosere slik at etterspørselen blir passe stor. Det legges for eksempel penger i vedlikehold med en tidsfrist på å bruke pengene innen utløpet av 2009. Hvis det private da har begynt å investere er det ingen grunn til at staten fortsatt skal stimulere til økt vekst gjennom tiltakspakker.

Stenersen mener krisepakka er et bevis på regjeringens handlekraft. Han etterlyser en like dristig politikk mot fattigdom, slik de rødgrønne lovet da de tok over regjeringkontorene i 2005.

Fattigdomspakke mangler

Allerede før jul etterlyste Fagforbundet ei fattigdomspakke. Da hadde regjeringa levert krisepakker for hundrevis av milliarder kroner til banker og finansinstitusjoner. Å heve sosialstøtta til et anstendig nivå tar de seg derimot ikke råd til.

De som er avhengige av sosialstøtte lever på mindre enn 5 000 kroner i måneden. Dette er to tusen kroner under det Statens institutt for forbruksforskning mener er nødvendig for et anstendig liv.

Stenersen håper at krisetida fører til nytenkning og en styrket offentlig sektor, noe som kan sikre at de fattige får en større del av velstanden.

Offentlig sektor produserer noen av de mest nødvendige tjenestene i samfunnet. Det er behov for å videreutvikle de offentlige tjenestene i takt med den øvrige velstandsutviklingen.

– Det er en myte at Norge bruker så mye mer til velferdsformål enn andre

FOTO: WWF

Fornøyd: – Vi trenger ikke økt privat velstand, men en satsing på fellesskapet og naturen, sier Arild Skedsmo, leder for klima- og energiprogrammet i Verdens naturfond (WWF).

land vi liker å sammenlikne oss med, sier Stenersen.

Miljømuligheter

Arild Skedsmo, leder for klima- og energiprogrammet i Verdens naturfond (WWF), er også godt fornøyd med tiltakspakka. Han er enig med Stenersen i at det ikke er økt privat velstand vi trenger, men en satsing på fellesskapet og naturen.

– Når vi ser på Norge isolert sett, er vi godt fornøyd med hvordan regjeringen har lagt opp pakka. Det er ikke skatteleppe til folk flest som er viktig nå, når kjøpekrafta faktisk kommer til å øke blant dem som har arbeid, sier Skedsmo.

WWF kunne likevel kunne ønske seg en tydelig kursendring og at Norge bidro til en internasjonal satsing på miljø.

– Pengesummene som verdens regjeringer nå bruker er av en størrelsesorden som vi aldri har sett maken til. Hvis alle løfter blikket kan vi bruke disse pengene til å få verden på en mer bærekraftig kurs. Norge må gå foran og skape varige arbeidsplasser i næringer hvor vi kan utvikle bærekraftige teknologier hjemme, og bidra til industribygging og arbeidsplasser på samme teknologi i utviklingsland, sier Skedsmo.

at det vil koste rundt 210 milliarder kroner årlig, altså 0,3 prosent av den totale krisepakka, å sørge for at over 860 millioner sultne mennesker får sin mest grunnleggende menneskerett dekket: retten til mat og dermed retten til liv.

Framtidige naturkatastrofer kan reduseres ved en økonomisk satsing på miljøet. Miljøbevegelser verden over påpeker at hvis investeringer på størrelse med krisepakkene ble investert i teknologi for å redusere drivhuseffektene og beskytte naturen ville vi ikke bare spart trilljoner av kroner, vi ville også fått tilbakebetalt beløpet 100 ganger.

– Det er en grotesk skjevhet i prioriteringene når det er umulig å skaffe mat til verdens fattigste, mens det er mulig på kort tid å skaffe 70 000 milliarder kroner til bankene, avslutter Berntsen.

NINA MONSEN | nina.monsen@fagforbundet.no

All kunnskap skal kartlegges

Forbundsleder og forhandlingsleder i kommunesektoren Jan Davidsen oppfordrer til å tenke bredt og utradisjonelt når det gjelder kartleggingen av ansattes kunnskap, eller realkompetanse, som det heter.

Forbundsleder Jan Davidsen.

– All kunnskap skal kartlegges, også den du ikke får uttelling for akkurat nå.

Realkompetansen din er det som skiller deg fra en som er nyutdannet. Det du automatisk forstår, ser og har kunnskap til å utføre, som en nyutdannet trenger år i yrket for å lære seg, sier Davidsen. Han snakker om kunnskap du skal ha økonomisk uttelling for, det ligger i forhandlingsresultatet fra tariffoppgjøret i 2008. Davidsen understreker likevel at all kompetanse skal kartlegges.

– Det er viktig både for den enkelte og for kommunen å ha denne oversikten, sier han.

Felles definisjon

I tariffoppgjøret i KS-sektoren ble det avtalt at det skulle settes i gang tiltak for å kartlegge, verdsette og utvikle de ansattes kompetanse. Kartleggingen skal være ferdig første april i år. Den vanskeligste delen, å kartlegge realkompetansen er ikke så godt i gang. Det har kommet meldinger til forhandlingsenheten om at dette er vanskelig.

– Kartleggingen er arbeidsgivers ansvar, sier Ann Mari Wold, leder av forhandlingsavdelingen i Fagforbundet. Hun understreker at arbeidsgiver skal diskutere med tillits-

valgte hvordan kartleggingen skal foregå, for å sikre en god prosess og en felles definisjon av hva realkompetanse er.

– Ved å kartlegge all kompetanse, også den du ikke får økonomisk uttelling for, får arbeidsgiver en oversikt over virksomhetens samlede kompetanse.

Vi får etablert et felles grunnlag for forhandlinger om lønn for kompetanse. Vi får sikret at riktig person er i riktig jobb og at kompetansen i arbeidsstokken blir brukt. Dette er viktig for kommunene sånn at de kan rekruttere arbeidstakere med den kompetansen som mangler, skaffe oversikt over hvilken kompetanse kommunen har og hvilke opplæringsbehov som eksisterer, sier Wold.

Ansiennitet ikke nok

Verken Davidsen eller Wold mener at ansiennitetsstiger fanger opp dette.

– Ansiennitetsstiger gir opprykk til alle og tar ikke hensyn til om du tar videreutdanning eller har tillitsverv i samfunns- eller foreningslivet, mener de.

KARI-SOFIE JENSEN | kari-sofie.jensen@fagforbundet.no

■ Skriv CV

Forhandlingsavdelingen i Fagforbundet har laget et forslag til CV (curriculum vitae). Den kan brukes som mal for å kartlegge egen kompetanse.

registrert kompetansen sin på Kompetansewebsiden. Medlemmene leverer inn papirene sine til lederen, som har ansvar for at det blir registrert. Fagforeninga sender inn lønnskrav etter hvert som dette blir klart, forteller hovedtillitsvalgt Heidi Johnsen.

– Så langt har vi fått bra uttelling, sier Heidi Johnsen. Hun legger til at de tillitsvalgte vil hjelpe medlemmene med kompetanseregistreringen, om nødvendig.

■ Rana

Hovedtillitsvalgt Roger Martinusen i Rana forteller at kartleggingen så vidt har startet.

– Vi har et karriereveilednings-senter som kommunen benytter. Han forteller at fagforeninga i Rana har fått bra uttelling på kravene om betaling for ekstra utdanning på et halvt år og på ett år.

– Mange innenfor helse, sosial og omsorg har fått tillegg, forteller han. Desuten har noen driftsteknikere blitt flyttet over fra ufaglært til fagarbeiderkoden etter at det viste seg at flere hadde fagbrev.

■ Asker

I Asker er det resultatene lederne som har ansvar for at de ansatte får

■ Sola

– Det er en positiv holdning i Sola kommune både når det gjelder kompetanskartleggingen og hvilket nivå en skal ligge på økonomisk i forhold til ekstra skolegang forteller hovedtillitsvalgt og leder av fagforeninga, Ernst Schønber.

– Det kan bli verre å finne ut hvor mye realkompetansen skal utgjøre i tid og penger. Jeg forstår hva en skal ta med i kartleggingen, men hvordan skal vi finne ut hva realkompetansen er verdt? spør han. Kommunen er i gang med å installere et kartleggingsverktøy, i samarbeid med flere andre kommuner i Rogaland.

FOTO: FN-SAMBANDET

Fattigere: Finanskrisen fører til global arbeidsledighetsrekord, advarer Hasse Berntsen, redaktør for ILOs blad Arbeidsliv. Her markerer han FN-dagen 24. oktober.

PERSPEKTIV

ILLUSTRASJON: TRUDE TJENSVOLD

FOTO: PRIVAT

ANITA RATHORE
OMOD – Organisasjonen
mot offentlig diskriminering

KOMMENTAREN

Fortellingen om Norge – hvilket mangfold?

DET ERKLÆRES STADIG VEKK at vi er et flerkulturelt og mangfoldig samfunn. Samtidig synes diskursen om vårt flerkulturelle og mangfoldige samfunn å være mer preget av ensidighet.

JEG OPPELVER I LIKHET MED MANGE ANDRE personer med minoritetsbakgrunn at vi etter 9-11 alle «ble» muslimer. Dette uavhengig av bakgrunn fra Chile, Namibia, Vietnam, Frankrike eller Honduras, eller om man er hindu eller ateist. Ser man på mye av fokuset i krysning mellom kjønn og politikk handler det stort sett om muslimske kvinner. Som oftest fremstilles den muslimske kvinnen som undertrykt. Dette bildet bidrar i sin tur til å skape et bilde av den muslimske mannen som undertrykker, og den hvite mann som frelser med den hvite kvinnen som sammenligningsmål for fullkommen likestilling. Hvor ble det av kunnskapen om at Asia er det kontinentet som har hatt flest kvinnelige statsledere i nyere tid, og det også i land der en betydelig andel av befolkningen er muslimer?

HVORFOR ER DET VIKTIG Å NEVNE DETTE? Vi har fått en ny generasjon ungdom med minoritetsbakgrunn i Norge som er født og/eller oppvokst her, og som i utgangspunktet opplever at de hører til dette landet. Gjennom vårt møte med ungdom erfarer vi at disse ungdommene opplever at de ikke «får lov» til å være norske på grunn av bakgrunnen deres og assosiasjonene etniske nordmenn har til denne.

I FJOR GJORDE VI EN UNDERSØKELSE om hvordan det er å være minoritetslev i en majoritetsskole. Et tema som stadig dukket opp i intervjuene med ungdommene er hvordan de opplever at minoriteter fremstilles i media, en fremstilling de ikke kjente seg igjen i. Samtidig ut-

trykte de at mediefremstillingen åpenbart hadde en effekt på hvordan omgivelsene deres opplevde dem, og at det også gjaldt lærerne deres.

DET AT FORTELLINGEN OM NORGE slik den tegnes i det offentlige rom oftest ikke er noe ungdommene kjenner seg igjen i og kan identifisere seg med, er en utfordring for hele samfunnet. Vi kan ikke bidra til en situasjon der en generasjon unge mennesker føler seg fremmedgjort.

POLITIKKUTFORMING, forskning, forståelse av samfunnet og så videre vil være preget av våre holdninger. Vi liker å tro at vi er objektive og nøytrale, men lang erfaring med likestillingsarbeid har vist oss at så ikke er tilfelle. Det har også vist oss at vi stadig må utfordres i forhold til våre vante forestillinger. Når majoritetssamfunnet synes å være i utakt med det minoritetsungdom ser og opplever, er det viktig at vi her også utfordres i forhold til våre vante forestillinger.

ERFARINGEN FRA LIKESTILLINGSARBEIDET er viktig å ha med når det videre veikartet for Norge tegnes. Hvem det er som er premissleverandørene for å forme politikk i forhold til dagens pluralistiske samfunn? Er det stort sett majoriteten sine spørsmål som blir stilt, besvart og er med på å forme politikk? Mange ville finne det absurd at det kun var menn som skulle være med å forme politikk som vedrørte kvinner, men samtidig synes det helt naturlig at majoriteten former minoritetspolitikk.

2009 I NORGE startet med at minoritetsungdom tok til gatene og ytrte seg, og mange gode hvite krefter slo alarm i stedet for å lytte til hva ungdommene hadde å si. I USA startet året med at en svart mann med mellomnavnet Hussain ble innsatt som president.

■ Hjelpepleiere unngikk oppsigelse

Nordlandssykehuset har trukket tilbake oppsigelsen av fire hjelpepleiere på kirurgisk avdeling ved sykehuset. Sykehuset sa opp de fire som ledd i en større spareplan og ville erstatte dem med sykepleiere. Fagforbundet var ikke enig, og stevnet Nordlandssykehuset for usaklig oppsigelse. Saken løste seg før rettsaken skulle begynne ved at sykehuset trakk oppsigelsene.

– Selv om vi aldri kom så langt at det falt dom i saken, mener vi saken er viktig, sier forbundsadvokat Nils Lie. Han legger til at han mener at sykehuset må ha innsett at det ikke forelå saklige grunner for å si opp de fire hjelpepleierne.

Kompetansebedrift i eliteserien

I et brev til Fagforbundet skriver sykehuset blant annet: «Kirurgisk avdeling er en kunnskapsbedrift. Hva gjelder kunnskap kan man dele den

inn i såkalt reell og formell kompetanse. Mange hjelpepleiere har en kunnskap som er erfaringsbasert, som en følge av langvarig arbeid ved kirurgisk avdeling. Imidlertid er det etter hvert behov for en endring av hjelpepleierstillinger til sykepleierstillinger ut fra formelle krav til både utdanning/kompetanse og til reelle arbeidsoppgaver som utdeling av medisiner, observasjon og analyse av pre/postoperative forhold.»

Fagforbundet tok kraftig til motmæle mot denne tenkemåten. Forbundet mente at de oppsagte hjelpepleierne hadde faglige forutsetninger for å fungere tilfredsstillende i kirurgisk avdeling. Sykehusets ønske om flere sykepleiere medførte ikke at de angjeldende hjelpepleierne kunne sies opp og sykepleiere ansettes.

Dessuten viste Fagforbundet til tariffavtalen og en protokoll der partene har bundet seg til å gjennom-

føre en kompetanseanalyse, og at det kreves særskilt fokus på hjelpepleieryrket. Under enhver omstendighet skulle det ha vært utarbeidet en slik gjennomgående kompetanseplan før oppsigelsene ble gitt.

Sa opp noen og ansatte andre

– I denne saken var flere ulike bestemmelser brutt, forteller Nils Lie. Man viste til at oppsigelsene måtte til som en del av en nedskjæringsprosess. Det holder neppe rettslig, siden sykehuset også tilsatte folk i løpet av den tiden denne striden varte. Dessuten kan ikke et helseforetak gå konkurs (helseforetakslovens § 5), og da spør det om økonomiske rammer er god nok grunn til å si opp folk, sier han.

Fagforbundet mente også at ansiennitetsprinsippet ikke var fulgt, siden oppsigelsene i det alt vesentlige rammet en yrkesgruppe. Hovedavta-

lens § 36 1. ledd (Spekter) hjemler ansiennitetsprinsippet og sier at dette prinsippet bare kan avvikes når det foreligger saklig grunn. Fagforbundet argumenterte for at en så tydelig vektning av kompetansekrav som her var gjort, var i strid med hovedavtalen.

– En rettsak er alltid en påkjenning for dem det gjelder og vi må derfor være glade for at vi fikk en positiv løsning uten å gå i retten. Uansett så mener vi at arbeidsgiver må ha tatt hensyn til våre synspunkter i betydelig grad, siden oppsigelsene ble trukket. Derfor mener jeg at våre argumenter må kunne brukes i liknende saker, sier forbundsadvokat Nils Lie.

GEIRMUND JOR |
geirmund.jor@fagforbundet.no

KORT SAGT

Digitale Fagforbundet

Det skjer mye på den digitale fronten i Fagforbundet om dagen. En rekke nye løsninger skal gjøre hverdagen enklere, særlig for de tillitsvalgte. Det sier informasjonssjef Tone Zander som innstendig oppfordrer alle forbundets tillitsvalgte til å ta de nye mulighetene i bruk.

■ OSS på nett

Taster du inn nettsiden oss.fagforbundet.no vil den aller første, elektroniske utgave av Oss tillitsvalgte komme opp på skjermen din.

– Dette nye tilbudet vil gjøre Oss tillitsvalgte til et enda bedre tilbud, sier informasjonssjef Tone Zander. Her finner du det samme gode stoffet som i papirutgaven, men samtidig mye mer. Faste spalter som Faglig kokebok og Dommen har falt vil bli enkle å slå opp i. Det blir lagt lenker til steder der du kan lese mer om de aktuelle sakene. Det er et utall av muligheter til å søke etter relevant stoff, og vi håper å få nye spennende tilbud etter hvert.

Du kan bli abonnent på den elektroniske utgaven med et enkelt tastetrykk. Klikk på knappen som heter Abonner på nyheter rett under tittelhodet. Da vil du få en e-post med informasjon om sakene i Oss og mulighet til å gå rett inn. Selv om du velger å bli elektronisk abonnent, vil du fortsatt få den trykte utgaven. Først når vi får mange nok abonnenter på den elektroniske utgaven vil vi spørre om de bare ønsker den elektroniske utgaven.

■ Bruk tillitsvalgt-nettet

Tillitsvalgt-nettet ligger på følgende adresse: fagforbundet.no/tvnett/

Det er helt nødvendig for tillitsvalgte å ha tilgang til informasjonen på disse sidene. Derfor er det viktig at alle tillitsvalgte registrerer seg som brukere. For at registreringen skal gå greit må følgende fem punkter være oppfylt:

Du må være registrert i Fane2 med tillitsverv. (Hvis dette ikke er registrert, ta kontakt med Fane2-ansvarlig i fagforeningen din). Postnummeret du registre-

Kvantesprang: Bli med på det store spranget inn i Fagforbundets elektroniske hverdag, oppfordrer Tone Zander

FOTO: PER FLAKSTAD

rer må stemme med postnummer registrert på deg i Fane2. Fyll ut hele medlemsnummeret – med 80 foran fane-nummeret. Brukernavnet skal bestå av minst 4 små bokstaver. Passordet skal bestå av minst 6 tegn.

Hvis du fremdeles ikke kommer inn, kan du sende ønsket brukernavn og passord til: servicetorget@fagforbundet.no

■ Rundskriv – nå på nett

Fagforbundets rundskriv legges ut på Fagforbundets tillitsvalgt-nett. Beskjed om nye rundskriv kommer på e-post. Rundskrivene inneholder viktig informasjon fra forbundet til hele organisasjonen.

I forbindelse med viktige hendelser som LO-Kongressen, Landsmøtet og valgkampen vil sentral informasjon stå i rundskrivene. Derfor må alle tillitsvalgte

lese rundskrivene. Rundskrivene bør også behandles som egen sak på styremøter i fagforeningene for å sikre at alle styremedlemmer får informasjon.

■ Elektronisk surfebrett

SVs Ivar Johansen er kjent som en kløpper på elektroniske løsninger. Nå har han samlet «alle» viktige lenker på det han kaller Surfebrettet.

Her finner du 657 lenker til nettsider for fagbevegelsen og de ansattes organisasjoner, og nesten 3 000 andre lenker – ordnet temavis.

ivarjohansen.no/Surfebrettet/

Legg gjerne inn link på dine egne nettsider, tips kolleger, og ikke minst; kontakt meg om du har forslag til lenker som bør være med eller ser opplagte feil, skriver Ivar Johansen.

■ Hva er realkompetanse?

I disse dager kartlegges av medlemmenes kompetanse over hele landet. Punkt en er å bli enige med arbeidsgiver om hvilken definisjon en skal bruke på realkompetanse.

Fagforbundet ønsker å bruke denne definisjonen:

Realkompetanse er å forstå som all formell, ikke-formell og uformell kompetanse voksne har. I praksis vil dette si summen av all kompetanse en person har tilegnet seg gjennom utdanningssystemet, lønnet og ulønnet arbeid, organisasjonsmessig virksomhet og familie- og samfunnsliv. (fra rapport: Realkompetansevurdering i kommuner).

GEIRMUND JOR | geirmund.jor@fagforbundet.no

Fagforbundet siden sist

■ Arbeidsutvalget har behandla Karlsen-utvalgets rapport om fagopplæring i framtida. Fagforbundet støtter de fleste forslagene. Karlsen-utvalgets rapport vil inngå som en del av en stortingsmelding om kompetansebehov for framtida. Rapporten handler blant annet om tiltak for at flere skal gjennomføre videregående opplæring, om at mulighetene for å bygge videre på fag- og svennebrev må forbedres, og at rettighetene rundt grunnopplæring for voksne må styrkes.

■ Arbeidsutvalget har anbefalt at Fagforbundet tegner aksjer i Norsk Institutt for Strategiske studier (NORISS), som ble oppretta i 2005. NORISS skal nå bli aksjeselskap. Det er et mål at selskapet skal starte opp med en egenkapital på 10–15 millioner kroner. Tanken er at den løpende virksomheten i form av prosjekter og oppdrag skal være fullfinansierte ved oppstart med et bidrag til «overhead»- og felleskostnader.

■ Arbeidsutvalget har vedtatt at Fagforbundet bevilger 30.000 kroner – til Norwatches arbeid. Norwatch setter søkelys på norske bedrifter i Sør, og undersøker om de opptrer i samsvar med menneskerettighetskrav og krav til helse, miljø og sikkerhet. Målet er å påvirke norske næringsinteresser til å ta hensyn til ytre miljø, arbeidsmiljø og menneskerettigheter.

■ Seksjon samferdsel og teknisk (SST) vil sende en delegasjon på tre personer til Vestbredden en uke, med tanke på eventuelle politiske og yrkesfaglig prosjekt. Seksjonen har kontakt med en representant fra Palestinakomiteen i Ramallah. Det er foreløpig avtalt besøk ved to brannstasjoner og hos lokale myndigheter med ansvar for brann og redning.

■ Rundskriv om Forslag til Fagforbundets 2. ordinære landsmøte i 2009 er lagt ut på tillitsvalgt-nettet. Fagforeningene skal sende sine forslag via fylkeskretsen som behandler og innstiller på alle forslaga og videresender dem sammen med fylkeskretsens egne forslag. Fylkeskretsene må informere om hvordan fagforeningene skal sende inn forslag, og hvilken forslagsfrist de har satt i sin fylkeskrets, slik at de rekker å behandle og sende inn forslagene før 1. april 2009.

■ Siden høsten 2007 har Fagforbundet og Norsk Folkehjelp samarbeidet om inkludering og mangfold gjennom å bruke InnvandrerkvinnerKan, Menneskebiblioteket, Rasismefri sone og Bli Folkevenn som metoder for å sette integrering, fagorganisering, samfunnsdeltakelse og likestilling på dagsorden. Fagforbundet bidrar med 700 000 kroner til dette arbeidet.

■ Ved utgangen av januar hadde Fagforbundet 306 170 medlemmer. Det er en økning på 1969 i årets første måned. Det er bra, men det er en minus på 253 i forhold til målsettinga som er satt. Fagforbundet regner med at arbeidet med vervinga tar seg opp etter at fagforeningene har gjennomført årsmøter, lagt årsplaner og satt seg lokale mål for vervinga i 2009.

oss faglig kokebok

Yrkesskade – hva må du passe på?

Alle som får ødelagt helse si pga arbeidet skal ha lik rett til yrkesskadeerstatning. I dag er det ikke slik fordi belastningslidelser og psykiske lidelser er unntatt. Selv ved skader som faller inn under lovverket får mange avslag fordi medlemmet ikke har gått riktig fram.

Lovens krav er at personskade eller sykdom er forårsaket av/skyldes arbeidsulykke. Som arbeidsulykke regnes: 1) plutselig eller uventet ytre hending (arbeidsulykke) 2) en belastning eller påkjenning utover det som er normalt for yrket.

1. *Oppsøk alltid lege ved yrkesskader – dokumentér akutt skade.* Det er viktig å ta kontakt med lege med en gang etter at du har vært utsatt for en arbeidsulykke. Det hjelper ikke å gå til legen flere uker eller måneder etter hendelsen, og forklare f.eks. ryggplager med noe som skjedde for lenge siden. Hvis skaden er varig, pass på at det fremgår av legejournalen. Dette er

viktig for å dokumentere såkalte «bro-symptomer», dvs at du fortsatt har plager etter akuttfasen.

2. *Legejournalen er viktig.* Forsikring og NAV innhenter alltid legejournaler, og tidligere plager kan bli vektlagt. Kontroller hva legen skriver. Du har rett til innsyn i egen legejournal. Har du forbigående plager f.eks. pga stress eller livskriser, bør det komme fram. Det er vanskelig å bli trodd i ettertid. Pass på at fullmakten kun gis for relevant informasjon, når forsikringsselskapet ber om innsyn i legejournalen din.

3. *Yrkesskade må meldes.* Når en ulykke skjer, skal skaden/hendelsen straks meldes til arbeidsgiver. Arbeidsgiver har plikt til å melde hendelsen til Arbeidstilsynet. Be om kopi av meldingen som blir sendt. Hendelsen skal også meldes til NAV/forsikring, og det gjør medlemmet selv sammen med lege så tidlig som mulig. Skade må meldes til NAV innen ett år.

4. *Fyll skademeldingen nøye ut.* Få fram en nøye og detaljert beskrivelse av hva som skjedde. Ikke overdriv. Er du i tvil om detaljer, så skriv at du tror det var slik og slik. Snakk med eventuelle vitner, noter navn og telefon. Sted og tidspunkt er viktig, jfr kravet om på arbeid i arbeidstiden.

Arbeidsulykker: Som oftest lett å dokumentere. Man skled i trappen, falt, fikk noe i hodet, glass eksploderte. Ved tunge løft eller andre uventede hendelser er det viktig å få frem det uventede: F. eks søl på gulvet slik at man skled, du glapp taket, hjelpeutstyr fungerte ikke, pasienten falt plutselig/angrep, noe var tyngre enn påregnelig. Ved psykiske skader kan en enkeltstående, eller flere enkeltstående hendelser kunne falle inn under reglene.

Belastning utover det normale: Hvis man daglig løfter tungt, vil et tungt løft i seg selv som oftest ikke bli godkjent. Unntak gjelder for spesielt tunge og/eller vanskelige løft. Få frem hva som var uvanlig. Beskriv rommet/stedet, plassering av møbler, lysforhold, gulv. Husk: Det du tror er vanlig, er kanskje ikke det. Selv om du til vanlig stiller utagerende pasienter, kan det gjøre hendelsen uvanlig. Arbeidsstillingen er viktig. Få frem hvilken stilling sto du i (foroverbøyd, vridd, stødig/ulendt, trangt/god plass, osv).

Den første tidsnære beskrivelsen er den viktigste, selv om det er mulig å utdype etter hvert. Vær presis og sannferdig. En endret forklaring vil ikke tale til din fordel.

ANNE-GRY RØNNING AABY | anne-gry.rønning.aaby@fagforbundet.no

FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet

ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no

FAGREDAKTØR: geirmund.jor@fagforbundet.no

I REDAKSJONEN: randi.tevik@fagforbundet.no

nina.monsen@fagforbundet.no

kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no

LAYOUT: kjell.olufsen@fagforbundet.no

berit.paulsen@fagforbundet.no

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 6. februar 2009

OPPLAG: 18 500

TRYKK: Aktietrykkeriet

FOTO: RANDI TEVIK

Humberto Matthews

En av de tillitsvalgte vi møter i filmen er omsorgsarbeider Humberto Matthews fra Fagforbundet Grunerløkka. Han er opprinnelig fra Chile, og har jobbet i Oslo kommune siden 1991.

– Jeg ble spurt om å organisere meg i Norsk Kommuneforbund da jeg begynte å jobbe, og selv om jeg ikke visste så mye om forbundet så tenkte jeg at å være organisert sikkert var en bra ting. Derfor sa jeg ja, forteller Humberto, og legger til at han aldri har angra på det. Han er stolt over å være medlem og tillitsvalgt i det som nå er blitt det store Fagforbundet. Han synes også det er flott at LO Oslo vil ha en fargerik fagbevegelse.

I 2004 ble han selv tillitsvalgt, og følger samme oppskrifta når han selv verver nye medlemmer.

– Når det kommer nyansatte så forteller jeg hvem jeg er og litt om hva Fagforbundet står for, og så spør jeg om de vil være med i Fagforbundet. Det viktigste argumentet er at sammen er vi ster-

ke. Humberto forteller at de fleste på hans arbeidsplass er organisert, men at det ikke er så lett å overbevise ekstrektene om at det lønner seg. Men han understreker at han jobber med saken.

Trives godt

Humberto trives godt som tillitsvalgt, spesielt etter at han også ble medlem i fagforeningsstyret. – Det er lettere å følge med og få informasjon når en også sitter i fagforeningsstyret, sier han. Han er derfor opptatt av at opplæring av, og informasjonsflyten til og fra de plasstillitsvalgte må bli bedre. Avstanden fra det enkelte tjenestestedet og opp i organisasjonen kan virke lang, og det er ikke bra for organisasjonen. Skal alle med så må samholdet styrkes også mellom grunnplanet og ledelsen, tror Humberto.

Inspirere andre

Filmene «En fargerik fagbevegelse» er la-

oss aktuell tillitsvalgt

oss@fagforbundet.no

Fargerikt: LO Oslo har laget en viktig, lærerik og humørfylt dokumentarfilm om inkludering av innvandrere i fagbevegelsen. I filmen møter vi fire tillitsvalgte som forteller om sin opplevelse av den rollen de har.

get for at mange forbund i LO Oslo er opptatt av å få inkludert flere innvandrere i faglig arbeid.

– Jeg synes det er flott at LO vil vise mangfoldet i arbeidslivet og fagbevegelsen, sier Humberto. Han håper at flere med minoritetetnisk bakgrunn vil organisere seg, og også si ja til tillitsverv. I filmen deler også Jimbiti Sanneh, kokk på Ullevål sykehus og tillitsvalgt i Fagforbundet, renholder Surangkhana Hærum ved Scandic hotell Høvik og tillitsvalgt i Fellesforbundet og divisjonsverneombud i Posten Norge, Julie Banda Rasmussen fra Norges Post- og kommunikasjonsforbund sine erfaringer.

– Det er flott om vi gjennom filmen kan inspirere andre, avslutter Humberto Matthews.

Filmene er laget av regissør Kari Anne Moe og fotograf Nils Petter Lothrington.

RANDI TEVIK | randi.tevik@fagforbundet.no

OSS NYTT OM NAVN | oss@fagforbundet.no

Fagforbundet Oslo har engasjert **BJØRN LODVE WIKSTRØM** som valgkampmedarbeider (til 1.12.09).

KIM HÅKON PEDERSEN er ny hovedtillitsvalgt i Fagforbundet avd. 048 Salangen fra 5. januar. Han tar over etter **ANJA SIMONSEN** som har startet i ny jobb utenfor kommunen.

I Akershus har vi ikke bare et nytt navn, men en hel ny fagforening! **NEDRE ROMERIKET BRAND OG REDNING** er blitt egen fagforening. De skal ha sitt første årsmøte 5. februar.

Fagforbundet Tvedestrand avd. 135 har fått ny leder, **KJELL RUNE OLSEN**. Han jobber som vaktmester i Tvedestrand kommune og har vært seksjonsleder i SST fram til han nå ble valgt som leder i for-

TORILL HERØ ble medlem nr 30 000 i Fagforbundet Hordaland den 9. desember. Toril arbeider som trafikkplanlegger på Haukeland Universitetssykehus. Hun er 28 år og SKA-medlem.

Mange har nok fått med seg at Rogaland ble kåret som vervevinnere under fagforbundssukene. Her er noen av ildsjelene: Fra venstre: **INGUNN ELLERTSEN, RANDI HÅLAND VIKANES, BERNTH HARRY ELIAS-**

SEN, SYNNØVE HAUGLAND, SVERRE ORMØY, EVA PETERSEN, GRO FØRRE, TROND HELLAND.

ANNE MARGRETE FIKSTVEDT, 1. nestleder i Fagforbundet Oppland og opplæringsansvarlig **ROGER ARNESEN**

ble tildelt gullmerke for 20 års sammenhengende tillitsverv. Begge er medlemmer i Fagforbundet Gjøvik, forteller fagforeningen.

UNNI HOLT er nyvalgt leder av Seksjon helse og sosial i Fagforbundet Hamar avd. 139. Hun er utdannet hjelpepleier og jobber i hjemme- sykepleien distrikt sentrum på Hamar.

oss kurs & konferanser**Uke 8 – Konferanse for hovedtillitsvalgte**

Fagforbundet Sogn og Fjordane arrangerer todagens konferanse på Rica Sunnfjord Hotell i Førde den 17. og 18. februar. Hovedtema er kompetansekartlegging, sakshandsaming i tvistesaker, plasstillitsvalde i fagforeningane mm.

Uke 9 – Vervekurs for fagforeningene

Fagforbundet Finnmark arrangerer vervekurs for de verveansvarlige i fagforeningene på Lakselv hotell 24. og 25. februar.

Uke 12 – To fagdager om kreftomsorg

Fagforbundet Finnmark arrangerer fagdager for medlemmer i Seksjon helse og sosial om kreftomsorg: I Tana den 18.3. og i Alta den 19.3. Påmeldingsfrist: 13. februar

Uke 13 – Turnuskurs i Aust-Agder

Fagforbundet Aust-Agder arrangerer turnuskurs for tillitsvalgte på Eikely Leirsted i Froland den 23. til 25. mars

Uke 14 – Kurs for miljøarbeidere

Fagforbundet Østfold arrangerer kurs for medarbeidere som jobber med autister og mennesker med Downs syndrom på Lisleby Samfunnshus 1.4.2009.

Uke 17 – Barnepleierkonferanse

Fagforbundet Buskerud inviterer til landsdekkende konferanse for barnepleiere på Gol, 20.–22. april 09. Blant temaene er diabetes hos barn, vekstforstyrrelser og infeksjoner, og fot- og hoftefeil hos nyfødte. Erfaringer fra et barnehjem i Tanzania presenteres på konferansen. Kursavgift: Medlemmer kr. 2700,-. Ikke-medlemmer kr. 3500,-. Kursavgiften inkluderer opphold i dobbeltrom og hjelpsjon f.o.m. lunsj t.o.m. lunsj fredag (enkeltrom mot tillegg). Medlemmer i Fagforbundet kan søke forbundets stipendordning. Påmeldingsfrist: 13.2.09

Uke 18 – Kurs for tillitsvalgte/kontaktpersoner i Bufetat

Fagforbundet Aust-Agder holder kurs på Lyngørporten 29. og 30. april. Rådgiver Arvid Tønnessen fra forhandlingsenheten sentralt og rådgiver Inger Holøs fra Kompetansesenteret i Skien foreleser.

oss redaksjonen

oss@fagforbundet.no

Send oss en e-post og si din mening og kom med tips!